

La mort també és dolça

Andreu Sotorra

Leticia Costas. «Escarlatina, la cuinera difunta». Traducció de l'espanyol d'Eva Lozano. Il·lustracions de Víctor Rivas. Pàgs. 184. Col·lecció Altres. Editorial Barcanova. Barcelona, 2016. A partir de 12 anys.

Leticia Costas. «Maragdina, la petita fantasma». Traducció de l'espanyol d'Elena Martín. Il·lustracions de Víctor Rivas. Pàgs. 223. Col·lecció Altres. Editorial Barcanova. Barcelona, 2017. A partir de 12 anys.

Primer va ser «Escarlatina, la cuinera difunta» i a la vegada que l'autora Leticia Costas (Vigo, 1979) era distingida amb aquesta novel·la amb el Premio Nacional de Literatura Infantil i Juvenil del Ministerio de Cultura del govern espanyol del 2015, ja tenia preparada la preqüela —no pas la seqüela com és habitual!— amb el títol de «Maragdina, la petita fantasma».

És a dir, l'autora es va adonar que, un cop va presentar als

lectors qui era Escarlatina, calia explicar-los d'on procedia i com havia arribat al Més Enllà, primer amb el nom de Maragdina, en el món dels vius, i després, amb el nom d'Escarlatina, en el món dels morts.

Els lectors d'aquesta introducció hauran deduït de seguida que les dues novel·les de l'escriptora Leticia Costas toquen el tema de la mort sense tabús —segurament que a partir de la tradició popular i oral gallega— i xuclen en gran part de l'empremta que pot haver deixat en l'imaginari col·lectiu de tota una generació juvenil de l'últim quart del segle XX i dels inicis del segle XXI, el món literari i cinematogràfic de Tim Burton.

En la primera novel·la, «Escarlatina, la cuinera difunta», sembla com si Leticia Costas s'acosta a la celebració de Tots Sants perquè un jove aspirant a xef d'upa rep com a regal el dia que fa deu anys un tenebrós taüt negre des d'on podrà activar una tal Escarlatina i una tal Lady Horreur, aranya personificada d'origen francès, que li faran conèixer el món dels morts.

Això, parlant de cuina i gastronomia, pot semblar una mica escabrós, però és que Leticia Costas no estalvia tots els recursos que ha donat el gènere fantàstic del Més Enllà i tampoc s'està de pintar personatges que no faria cap gràcia trobar-te'ls una nit de lluna plena al voltant d'una cantonada.

A la preqüela, «Maragdina, la petita fantasma», l'autora dóna a conèixer els parents de la família de la petita Maragdina, que regenten l'Hotel Fantastique, desvela la seva mort el segle XIX a causa de la febre escarlatina —d'aquí el nom de la primera novel·la— i reforça l'espai ambiental dels seus personatges que situa a l'Oest dels vaquers i dels indis, paisatge i accions que retrata com si a les oïdes dels lectors sonessin les bandes sonores d'Ennio Morricone.

L'autora posa en els dos relats una bona dosi d'humor, cosa que fa que, de passada, desdramatitzi el tema de la mort i, amb un estil espiritista, dóna per fet que hi ha vida a l'Inframón i que si no la sabem descobrir i no tenim el do de parlar amb els que ens han deixat i campen per l'univers és perquè no hi posem prou de la nostra part.

Tant «Escarlatina...» com «Maragdina...» no són dues simples novel·les de fantasmes. En tot cas, perquè els fantasmes hi són, han deixat els típics llençols dels contes a l'armari i es presenten amb rostres estrafolaris, vestits de vaquers, amb plomalls de sioux, cavalcant un cavall de l'oest i formant una inevitable dualitat entre el bé i el mal a partir de personatges malignes del Més Enllà i personatges també del Més Enllà que es conxorxen solidàriament

per vèncer el terror.

Ledicia Costas ha tingut el privilegi de comptar en aquesta doble edició amb les il·lustracions de Víctor Rivas, de la mateixa generació i origen gallec de Vigo que ella, però establert des de fa uns anys a Catalunya, amb estudi a Lleida, des d'on treballa per a nombroses editorials, una feina que com a dibuixant de còmic i il·lustrador va iniciar fa trenta anys. En el cas d'aquestes dues novel·les, Víctor Rivas ha creat unes làmines en color molt personals, amb una reinterpretació a vegades demoníaca, a vegades terrorífica, però també poètica, dels personatges que apareixen en l'aventura que Escarlatina / Maragdina viu quan ja se l'ha emportada la Mort.

Per arrodonir-ho, l'edició més recent afegeix a tall d'epíleg un gruix de més de 25 pàgines en color salmó, amb una col·lecció de receptes de cuina de la Tremendina, l'àvia de la jove Maragdina / Escarlatina i xef de cuina de l'Hotel Fantastique que, quan va fer noranta anys, va disposar que l'enterressin amb el llibre de receptes perquè ningú no en sabés el secret.

Però una joia gastronòmica com aquella per força s'havia de recuperar. I això és el que va fer la mare de la Maragdina / Escarlatina que, finalment, tot i que una mica deteriorat per la humitat de la tomba, va passar l'«incunable» a mans de la difunta Maragdina / Escarlatina. Una oportunitat, doncs, per extreure els ingredients de les napolitanes de xocolata, els brioxos francesos, els rotllets de pernil serrà i formatge, el llom amb sidra o els pastissos de Belém, unes magdalenes originàries del barri portuguès homònim de Lisboa. Si serveix com a metàfora, Ledicia Costas sembla que vulgui convèncer que la mort... també és dolça.

Enllaços d'interès

(per visionar-lo, cal descarregar abans el PDF de la crítica):

En aquest vídeo, Victor Van Dort & Emily interpreten el «Duet del piano» de la pel·lícula de Tim Burton, «La núvia cadàver»:

<https://youtu.be/nuEOA9GbK6U>

En aquest vídeo es veuen alguns moments d'algunes de les millors pel·lícules de Tim Burton:

<https://youtu.be/khm4jztVYyo>
